

V istem letu konstatovana je filoksera tudi v sosednih občinah Gorenjski vrh in Turski vrh, a v nastopnem letu 1887 je sledila v tem tudi krajna občina Gruškovec.

Ker se je bilo bati, da se bode trsna uš v kraju, katerega je enkrat zakužila, tudi v prihodnje vedno bolj razmnoževala in razširjevala ter vinograde pustošila, a izkušnje v drugih vinorodnih deželah so pokazale, da je vinoreja v razmerah, kakoršne nahajamo na spodnjem Štajarju, posebno pa v Halozah edino le na podlagi ameriške trte mogoča, ameriške trte so se pa v času v deželi še le v malem številu nahajale in si jih je vsled visoke cene širje občinstvo le težko pridobilo, tedaj se je odločila c. kr. vlada, da se po trsni uši okuženem kraju Haloz na državne stroške napravijo nasadi z ameriški trtami.

Doista počelo se je vže leta 1887 z zasajenjem maternice in trsnice na Borlu, v krajni občini Gorenjski vrh.

Ta nasad meri nekaj čez poldrugi oral, ter obstoji še dandanes; njega namen je: rezanice (ključce) in korenike izrejevati, in iste za znižano ceno ozira vrednim vinorejcem oddajati.

Ker je pa bilo tudi znano, da vinorejci z na navedeni način pridobljenimi trtami mnogokrat niso vedeli umestno ravnati, in da je istim posebno cepljenje trt v veliki meri navadno velike zapreke delalo, kakor dalje tudi vprašanje gledé na prikladnost različnih sort ameriških trt k zemlji, in tudi z ozirom na njih stanovitnost proti trsni uši in drugim trsnim škodljivcem še ni bilo rešeno, sklenila je vlada dalje, v svrhu študije gori navedenih vprašanj v Halozah zasaditi tudi vinograd za sortimente in kot poskušališče. Najel se je tedaj na posestvu Fr. Wibner-ja v Hrastovci nad Zavrcem vinograd, ki meri 2½ oralov in z zasajenjem se je počelo v letu 1889.

Namen današnjih vrstic ni, vse v navedenih zasadih izvršene poskušnje, opazovanja in dobljene izkušnje tukaj pretresati; morebiti se zato ponudi drugokrat priložnost.

Da se pa bralec more prepričati, da so državni nasadi v Halozah zares vzgledni za novo vinarstvo, navedemo v naslednjem sedanje stanje poskušališča v Hrastovci, čemur dodamo pozneje še potrebne opazke.

V tem poskušališču se nahaja: 443 trsov različnih sort ameriškega trsja, katero neposredno donaša rod, enako naši domači vinski trti; 766 trsov lesenega cepljenja, sajenih leta 1890; 324 trsov lesenega cepljenja, sajenih leta 1893; 368 trsov zelenega cepljenja iz leta 1891, grobanih isto jesen; 1688 trsov zelenega cepljenja iz leta 1892, grobanih v jeseni istega leta, in v spomladi 1893, in 3274 trsov ameriških podlog, t. j. ameriških trsnih sort, katere direktno ne dajejo rodú, temveč le tedaj, ako so z našo domačo trto cepljene.

K temu je opomniti sledeče: Direktni produktori t. j. ameriške sorte, katere neposredno rodijo, so sajeni leta 1889 in 1890, ter so steli prvotno še enkrat toliko število trsov.

Med tem so se pa večinoma vsled oškodovanja po trsnej uši do polovice prejšnjega števila posušili. Sorte so pa zastopane sledeče: Senasqua, Noah, Huntingdon, Viala, Herbemont, Jacques in Elvira. Omenjenja vreden rod je dal do sedaj še le samo Huntingdon, vendar pa bode tudi ta sorta vže v prihodnjih letih vsled trsne uši preminola.

Za nasajanje in cepljenje so po tukajšnjih izkušnjah tedaj priporočljive te sorte: Riparija, sosebno nje varieteta Riparija portalis, zatem Solonis in velikolistnata Rupestris. Cepilne poskušnje, omenjene spodaj, vršile so se tudi le edino naslednje imenovanih vrstah

cepilnih podlog, ter rast in uspevanje teh cepljenih trsov sta izvrstna. (Konec prih.)

Kmetijsko napredovanje na Murskem polji.

(Konec.)

Ze lani je nameravala neka občina tam pri Muri narediti nekaj pašnik za žrebeta v večjem obsegu, to pa se je izjalovilo, a letos je neka podjetna roka vendar izpeljala to prekoristno in izvrstno idejo, za kar mu je okr. posojilnica (»časť nje!«) dovolila 100 gl. podpore in tudi poljedelsko ministerstvo je istotako obljubilo. Na spodnjem Krapju je tisti pašnik, zagrajenih je v to svrhu nad 13 plugov travnikov in gozdov, v sredi stoji 14 metrov dolgi konjski hlev iz lesa, kjer se bo žrebetom pokladal oves in seno in kjer bodo prenočila in našla zavetje pri slabem vremenu; tam bo nastavljen strežaj, ki njim bo stregel.

Ne daleč od hleva je dirkališče, kjer bode omejnjeni strežaj dve- in triletne konje vadil v pravilni hoji in dirkanju. Pašnik je odmerjen za kakih 20 do 25 žrebet in se bodo jemale letos le žrebice in konji, drugo leto se bo, če bo potreba nanesla, povečal pašnik na dvojno velikost tako, da se bodo tudi vzgojevali v posebnem oddelku žrebci.

Vsled podpor bode podjetnik primoran dati ugodnosti konjerejcem iz Ljutomerskega okraja, kateri bodo svoja žrebeta tje poslali, ti bodo do prvega novembra v izključno tamošnji oskrbi tako, da bode mitnina popolnoma brezplačna in bo le vsak posamezni hrano (seno in oves) za svojim žrebetom tje dati zavezan. Kolikor je bo navrženo na eno glavo na en dan ali en mesec, izve se pri podjetniku samem; plačati v gotovini bo le kako malenkost za pastirja.

To je eden že dolgo zaželenih in nameravanih projektov, ki je došel k izpeljavi in vi, konjerejci Ljutomerskega okraja, ne glejte spet nezaupljivo, kakor ste vajeni gledati vsako novo podjetje, izkoristite to priložnost, uspeh ne more izostati.

V tem pašniku izgojeni konji in žrebeta bodo imeli prednost pri premovanju, zlasti pa pri prodaji. Vsak tamo izgojen konj bode dobil na levo bedro žig, kar ga bo kakor tam vzgojenega označevalo in bo priporočen in brezplačno naznanjen v časniku »Pferdezüchter« po konjerejske družbi samej.

V pašnik se bo jemalo od 2. junija t. l. in pogoji se izvedó pri podjetniku, g. Jožefu Mursa na Krapju.

J. K.

Sejmovi. Dne 24. junija v Konjicah, v Laškem trgu, v Št. Lenartu v Slov. goricah, v Črmožišah, v Podsredi in v Ribnici. Dne 27. junija pri Sv. Lovrenci na Dravskem polji. Dne 30. junija v Gomilici, v Zrečah, na Sp. Polskavi, pri Sv. Bolfanku, v Reichenburgu in v Sromlah.

Dopisi.

Iz Velike nedelje. (Društvo.) Katoliško slovensko bralno društvo »Mir« je pri zborovanju dne 8. junija volilo gg.: Peter Skuhala, župnika pri Veliki nedelji, predsednikom; Anton Jesih, oskrbnika pri Veliki Nedelji, podpredsednikom; Davorina Petek, trgovca pri Vel. Nedelji, tajnikom; Ivana Veselič, posestnika v Soddincih, denarničarjem; Antona Eberl, učitelja pri Veliki Nedelji, pevovodjem, ki je ob enem knjižničar; odborniki pa so gg.: Jakob Menhart, kaplan v Vel. Nedelji; Jurij Hebar, obč. predstojnik v Vel. Nedelji; Florijan Kuharič, obč. predstojnik na Lešnici in Jožef Erhartič,

tesarski mojster v Sodincih. — Kljubu temu, da se je osnovalno zborovanje vršilo v delavnik, ko imajo kmetje na polju in gospodi v svojih pisarnah opravka, oglasilo se je nad 50 rednih udov in 10 ustanovnikov. Posebno nas je razveselila deputacija od Ormoške čitalnice in v njej se imamo za blago podporo v prvi vrsti zahvaliti gg. dru. Ivanu Omulcu, J. Gomzi in Šimenu Kandriču.

Iz Lituša v Savinjski dolini. (V pojasnje-nje.) V zadnjem dopisu iz Braslovč, pod naslovom: »Nekaj o živinoreji« je udrihnil dopisnik po Litušanih, kajti jasno se vidi, da mu ni bil namen živinoreja, temveč je dal duška svoji jezi. On poroča, da je imel živinozdravnik g. M. Jelovšek v Litušu govor o živinoreji in pravi: Le škoda, da je izvolil Lituš za tako imenitno opravilo. Ne zagovarjam vseh Litušanov, pa tudi drugod ni vse tako čisto, kakor si morebiti dopisnik misli; marsikaj bi se lahko povedalo, pa tu ni prostora; toraj le pred svojim pragom pometajte smeti! Dalje pravi, da se je poduka vdeležilo tako malo živinorejcev, da bi jih na prste ene roke seštel. Nisem sicer štel vdeležencev, pa bilo jih je gotovo več, kakor 60. Omenim samo štiri župane: iz Braslovč, Št. Martina na Paki, iz Mozirja in iz Polzele; pa tudi živinorejcev je bilo iz teh krajev veliko. Tako slabo vidi tedaj dopisnik; pa saj je najbrž le slišal kaj o poduku! Dalje pravi, zakaj je g. Jelovšek odločil ravno Lituš za svoj govor? Kar se tiče prvega uzroka, ki ga navaja, namreč osebnosti g. Jelovškega, tega ne vem, le to vem, da gospod Jelovšek ni rekel niti ene besedice ne proti duhovščini niti proti cerkvi, ne v Litušu, ne pozneje v Malih Braslovčah. Kar se tiče pa drugega uzroka, poročal je dopisnik krivo. Nihče ni silil Litušanov in agitiral, kako naj volijo; oni so volili po lastnem prepričanju in po lastni volji. Dopisnik pa to reč meče g. Jelovšku na rovaš, kar ni resnica; to lahko pričajo vsi Litušani. G. Jelovšek pa ni imel poduka samo v Litušu, ampak kmalo pozneje tudi v Malih Braslovčah in še drugod. Tudi ni lepo, da dopisnik oponaša kazen M. Puncerju; nihče ne ve in tudi dopisnik ne, kaj ga še čaka v prihodnosti. Za svoj govor pa si ni gosp. živinozdravnik odločil Lituša sam, ampak odločilo ga je županstvo Braslovško zato, ker je Lituš ena večjih sosesk v občini, kjer se kmetovalci mnogo pečajo z živinorejo. Kakor se vidi, hotel je dopisnik tudi vrlo županstvo dregniti, ki mu je gotovo na poti. Toliko za zdaj, če ne bo miru, povemo še več. (Ne boje treba. Ured.)

Od slovensko-nemške meje. (S pota.) Na svojem poslovanju sem prišel v Lilov vrh, od koder se vije lepa cesta proti severu k Mariji Snežni. Srečal sem učenca, ki je šel nem mimo mene, kakor štrk. Jaz sem se ustavil in ga uprašal: »No, fantek, kakó se reče, ako se kdo sreča?« »Ne znam slovenski«, odgovoril mi je v nemščini. Sedaj sem ga skušil nemški v tem olikat. Na to mi je dejal: »Ako se kateri sreča, moramo ga pozdraviti: »Guten Tag«, »guten Morgen«, »guten Abend«. »Je to vse?«, uprašam ga zopet. Takrat me je debelo gledal. Ker nisem nič opravil, podučil sem ga, da za-nj, kakor za vsacega, je najlepši pozdrav: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« Končno mi je rekel, da gre iz šole s Sladkega vrha. Toraj s šulvereinske šole, kjer č. duhovniki nimajo nijednega upljiva. Častita duhovščina v Cmureku je hvale vredna, ter skrbi na vse strani za verne ovčice, jeden se celo učijo slovenščine, kar je prav; ako se mi moramo nemški učiti, naj se pa drugi tudi slovensko uče! Takó duhovščina tukaj ni kriva, ako so učenci neolikani, ker šulverein gotovo temu nasprotuje, kar č. duhovniki cepijo v nježna srca. Tudi k šolskim sv. mašam taki šulvereinski otroci nikdar ne pridejo, ob nedeljah se pa taki paglavci že radi drugod potikajo, ker so navzeti tacega duha. Veliko perenospore je v

takih šolah, in pri najboljši volji in dobrem škropljenju bo malo koristilo. Škoda za slovenski naraščaj pri takih šolah, ker se popolnoma pozgubi in izneveri slovenskemu rodu, na duši pa postanejo pravi ubožci. — Čez nekoliko časa srečam učenko, ki me lepo krščanski pozdravi, kar me je jako veselilo. Vprašam: »Deklica, od kod pa greš s šole?« »Od Marije Snežne.« »Takó, pridna si, tukaj imaš malo darilce«, nji rečem, in dam ji 2 izvoda »Božiča«. Vidite, pri Mariji Snežni je druga odgoja, kjer so č. g. duhovniki tik šole, na kateri se blesti slovenski napis: »Šola«. Naj še omenim vrlega trgovca g. Jurija Sver pri Mariji Snežni; on ima pred očmi zagrizenih nemškutarjev in prenapetih Nemcev jedino slovenski napis, kljubu temu mu pa vendar trgovina gre izpod rok. Trikrat živel tak slovenski rojak in se priporoča v posnemanje, ter da ga mnogobrojno počastijo Slovenci v njegovi štacuni. Svoji k svojim!

Iz Št. Lenarta v Slov. goricah. (Zavarovalnica.) V listu, dne 1. junija št. 22 od Sv. Ane, se je poročalo, da je Jak. Vogrinec v gor. Ročici tukajšnjega okraja prejel le malo svoto odškodnine po njegovem požaru; katero je on na 700 fl. pri »Concordia« zavaroval. Kakor smo iz zanesljivega izvira izvedeli, je še le žalostneje, sicer je »Concordia« škoda na 490 fl. precenila, toda noče izplačati, temveč reče: J. Vogrinec nima trjatlve nobene, ker je on imel zavarovano, posestvo pa je baje njegove žene! Ako ravno sta imela pošteno plačano, ne dobi ni mož ni žena. Treba jima bode vložiti tožbo proti »Concordia«. — V Brengovi je pogorelo dne 8. junija posestvo J. Beleca, katero je baje tudi pri »Concordia« zavarovano, a precenitve še do dnes ni bilo.

Iz Slovenskih goric. (Slov. tiskovine.) Po naših krajih nekateri gosp. učitelji pišejo šolska naznanila le nemški, akoravno so tiskovine dvojezične, torej tudi za slovensko pisavo urejene. Če se tukaj pri nas ne bi rabile slovenske tiskovine, mari jih naj rabijo na — Gorenjem Štajerskem? Slovenski stariši bi naj nemško šolska naznanila vrnili učitelju in zahtevali slovensko! Mislimo, da slovenski otrok in njegov oče nista za pičico pametneja, če jima učitelj zapiše v naznanilo kakov »gut« namesto »dobro«. Nadejamo se, da bo to zadostovalo; zarad tega za zdaj ne navajamo nikakega kraja ali imena.

S Huma pri Ormoži. (Cepljenje.) Pri nas se je vršilo v nedeljo dne 18. junija ob 1/2,5 uri popoldne v društvenem vinogradu g. župana Martina Ivanuša zeleno cepljenje ameriških trt pod vodstvom zelo izkušnega predsednika okrajnega vinorejskega društva, g. dr. Ivana Geršaka iz Ormoža. Udeležilo se je čez 40 vinorejcev s Huma in bližnjih vasij, in več učencev humske šole. Vsi navzoči so se zelo zanimali za to cepljenje, katero je posebno spretno na tri načine pokazal gospod predsednik ter ljudstvo poučeval, kako si naj skrbijo za bodoče vinograde. Uže zvečer so se vsi navzoči, zahvaljujoč se za imeniten pouk, poslovili od gosp. predavatelja. — rn.

Iz Marenberškega okraja. (Bukvovezar.) Poteplje se okoli neki Jurij, češ, da je bukvovezar. Sam se imenuje v časih »lumpenpinter«. Opomnimo vsakega gospoda duhovnika, kakor tudi kmeta, naj mu ne da beliča naprej. Dva do trikrat prinese redno vezane knjige, a potem že prosi za nekatere goldinarje naprej in to pri vsakem, ki mu da kaj knjig za vezanje. Kedar že precej denarja najemlje od raznih ljudij, izgine kakor kafra. Od Maribora do Marenberga jih je mnogo opeharil. Blagovolite ga nam naznaniti, radi bi mu pripomogli za nekaj dni kašo pihati.*)

*) Na prošnjo večih gospodov to objavimo.